

มหาวิไกรภานต์

ต้นตำหรับประเทศไทย

จากบทช่วยประพันธ์โดย
จันทริกกระจำงฟ้า

01 ๐๔ ฉบับที่ ๒๙ ประจำวันที่ ๕ - ๒๐ เมษายน ๒๕๖๒

นางสงกรานต์ปี ๖๒ “นางทุงสะเทวี”

หลายคนคงจะเคยได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับนางสงกรานต์ทั้ง ๗ มาบ้างแล้ว ส่วนใครที่ยังไม่ทราบหรือว่าจำไม่ได้ วันนี้ทางจันทร์กระจ่างฟ้า จะนำพาเรื่องราวของนางสงกรานต์ทั้ง ๗ มาเล่าให้ฟัง และนางสงกรานต์ในปีนี้มีชื่ออะไรบ้าง นางสงกรานต์เป็นธิดาของท้าวกบิลพรหม หรือท้าวมหาสงกรานต์ และเป็นนางฟ้าอยู่บนสวรรค์ชั้นจาตุมหาราช (สวรรค์ชั้นที่ ๑ ในทั้งหมด ๖ ชั้น) ซึ่งมีหน้าที่ในการรับศีระของท้าวกบิลพรหมแห่รอบเขาพระสุเมรุในแต่ละรอบปี หรือในวันสงกรานต์นั่นเอง โดยมีเกณฑ์กำหนดที่ว่าวันสงกรานต์ คือวันที่ ๑๓ เมษายน ตรงกับวันใดก็ให้นางสงกรานต์ประจำวันนั้นเป็นผู้แห่

นางสงกรานต์ทั้งเจ็ด นางจะมีนามอาหาร อาวุธ และสัตว์ที่เป็นพาหนะต่างกัน ตามแต่ละวันในสัปดาห์ ดังนี้ ๑. วันอาทิตย์ นางสงกรานต์ทุงสะเทวี ทัดดอกทับทิม เครื่องประดับปัทมราค หรือปัทมราช(พลอยสีแดง) ภัักษาหารมะเดื่อ หัตถ์ขวาถือจักร หัตถ์ซ้ายถือสังข์ มีครุฑเป็นพาหนะ ๒. วันจันทร์ นางสงกรานต์โคราดเทวี ทัดดอกบิภ เครื่องประดับมุกดา ภัักษาหารน้ำมัน หัตถ์ขวาถือพระขรรค์ หัตถ์ซ้ายถือไม้เท้า มีเสือเป็นพาหนะ ๓. วันอังคาร นางสงกรานต์รากลษเทวี ทัดดอกบัวหลวง เครื่องประดับโมรา ภัักษาหารโลหิต หัตถ์ขวาถือตรีศูล หัตถ์ซ้ายถือธนู มีสุกร เป็นพาหนะ ๔. วันพุธ นางสงกรานต์มณฑาทะวี ทัดดอกจำปา เครื่องประดับไพฑูรย์ ภัักษาหารนมเนย หัตถ์ขวาถือเหล็กแหลม หัตถ์ซ้ายถือไม้เท้า มีคัสพะ(ลา)เป็นพาหนะ ๕. วันพฤหัสบดี นางสงกรานต์กิริณีเทวี ทัดดอกมณฑา เครื่อง

ประดับมรกต ภัักษาหารถั่วงา หัตถ์ขวาถือขอช้าง หัตถ์ซ้ายถือปิ่น มีช้างเป็นพาหนะ ๖. วันศุกร์ นางสงกรานต์กิมิทาเทวี ทัดดอกจกกลณี เครื่องประดับบุษราคัม ภัักษาหารกล้วยน้ำ หัตถ์ขวาถือพระขรรค์ หัตถ์ซ้ายถือพิณ มีมโหรี (ควาย) เป็นพาหนะ ๗. วันเสาร์ นางสงกรานต์มโหทรเทวี ทัดดอกสามหาว (ผักตบ) เครื่องประดับนิลรัตน์ ภัักษาหารเนื้อทราย หัตถ์ขวาถือจักร หัตถ์ซ้ายถือตรีศูล มีนกยูงเป็นพาหนะ

และในปีนี้นางสงกรานต์ประจำวันอาทิตย์มีนามว่า ทุงสะเทวี ทรงพาหุรัด ทัดดอกทับทิม อาภรณ์แก้ว-ปัทมราค ภัักษาหารอุทุมพร พระหัตถ์ขวาทรงจักร พระหัตถ์ซ้ายทรงสังข์ เสด็จนั่งมาเหนือหลังครุฑเป็นพาหนะ ฝ่ายโหราศาสตร์ กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ออกประกาศสงกรานต์ปี ๒๕๖๒ ว่า ปีกุน (มนุษย์ผู้หญิง ธาตุดิน) เอกศกจุลศักราช ๑๓๘๑ ทางจันทรคติเป็นปกติมาสวาร ทางสุริยคติเป็นปกติสุรทิน วันที่ ๑๔ เมษายน

เป็นวันมหาสงกรานต์ ตรงกับวันอาทิตย์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๕ เวลา ๑๕ นาฬิกา ๓ นาที ๓ วินาที วันที่ ๑๖ เมษายน เวลา ๑๙.๑๒ น. เปลี่ยนจุลศักราชใหม่เป็น ๑๓๘๑ ปีนี้ วันจันทร์เป็นธงชัย วันเสาร์เป็นอธิบดี วันอาทิตย์เป็นอุบาทว์ วันจันทร์เป็นโลกาวินาศ ปีนี้ วันพฤหัสบดี เป็นอธิบดีฝน บันดาลให้ฝนตก ๕๐๐ ห่า ตกในลมมนุษย์ ๕๐ ห่า ตกในมหาสมุทร ๑๐๐ ห่า ตกในป่าหิมพานต์ ๑๕๐ ห่า ตกในเขาจักรวาล ๒๐๐ ห่า นาคให้น้ำ ๓ ตัว เกณฑ์ธัญญาหารได้เศษ ๒ ชื่อ วิบัติ ข้าวกล้าในภูมินา จะเกิดกิมิชาติ (ตัวงกับแมลง) จะได้ผลถึงเสียถึงเกณฑ์ธรรมาธิคุณ ตรกราศีปถวี (ดิน) น้ำงามพอดี

นอกจากนี้ท่าทางของนางสงกรานต์ จะกำหนดตามเวลาที่พระอาทิตย์ย้ายเข้าสู่ราศีเมษ หรือเวลามหาสงกรานต์ตามที่คำนวณได้ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดท่าทางของนางสงกรานต์นั้นจะเป็นดังนี้ ถ้าเวลามหาสงกรานต์เป็นเวลารุ่งสว่างถึงเที่ยง (๐๖.๐๐ น.-๑๑.๕๙ น.) นางสงกรานต์ยืนมา ถ้าเป็นเวลาเที่ยงถึงเย็น (๑๒.๐๐ น.-๑๗.๕๙ น.) นางสงกรานต์นั่งมา ถ้าเป็นเวลาค่ำถึงเที่ยงคืน (๑๘.๐๐ น.-๒๓.๕๙ น.) นางสงกรานต์นอนลิ้มตามา ถ้าเป็นเวลาเที่ยงคืนถึงเช้ามืด (๒๔.๐๐ น.-๐๕.๕๙ น.) นางสงกรานต์นอนหลับตามา ข้อมูลทั้งหมดดังกล่าวนี้จะมีระบุในประกาศสงกรานต์เสมอ.

สารจากอธิการบดี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ไชยสุกรากุล
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สวัสดีท่านคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และชาวจันทรเกษมทุกท่าน

เมื่อวันที่ ๕ เมษายนที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยได้จัดงานสงกรานต์ สืบสานประเพณีไทยขึ้น มีการรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ มีพิธีมอบวุฒิบัตรแก่บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการเข้าพรรษาปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ วันงานยังมี การประกวดเทพีสงกรานต์ ประเภทนักศึกษา และบุคลากร ถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ร่วมกันสืบสานประเพณีอันดีงามของไทย

เทศกาลสงกรานต์ ในวันที่ ๑๓ เมษายนของทุกปี คือ วันขึ้นปีใหม่ไทย และวันผู้สูงอายุ ในวันที่ ๑๔ เมษายน คือ วันครอบครัว ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ถือเป็นประเพณีสำคัญของไทยอีกวันหนึ่ง ที่ประชาชนคนไทยจะได้แสดงความมั่งงาม อ่อนโยน เอื้ออาทร และแสดงความเคารพต่อบุพการี ในการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในวันปีใหม่ไทยนี้

ในโอกาสนี้ ดิฉันในนามผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ขออาราธนาอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกท่านเคารพนับถือ ได้โปรดดลบันดาลให้ทุกท่าน ประสบแต่ความสุข ความโชคดี ความเจริญตลอดปีใหม่ไทย.

๒ สาวเทพีสงกรานต์ ร่วมสืบสานประเพณีไทย

จบไปเป็นที่เรียบร้อย สำหรับงานสงกรานต์สืบสานประเพณี ปี ๒๕๖๒ ที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มจร.จันทร์เกษมได้จัดขึ้น ต้องบอกเลยว่าภายในงานนั้นมิกซ์อายของความเป็นไทยกันสุด ๆ ทั้งการแต่งกาย กิจกรรม และความอบอุ่น ความสนุกสนาน แถมยังได้ร่วมลุ้นและเชียร์ไปกับการประกวดเทพีสงกรานต์ ประเภทบุคลากร และนักศึกษาอีกด้วย

จันทร์กระจ่างฟ้าฉบับพิเศษ วันสงกรานต์ ไม่รอช้ารีบคว้าตัว ๒ เทพีสงกรานต์มาพูดคุยกันค่ะ

เริ่มกันที่ “น้องก้อย” นางสาวธนพร รัตนอร่ามสวัสดิ์ นักศึกษาชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทนักศึกษาสมัคร “ก้อยรู้สึกดีใจมาก ๆ เลยค่ะ และก็รู้สึกภูมิใจที่ก้อยได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่งดงามของไทยในกิจกรรมครั้งนี้ค่ะ” น้องก้อยแสดงความรู้สึกที่ตนเองสามารถคว้ารางวัล

เทพีสงกรานต์มาได้ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และยังพูดการประกวดในครั้งนี้และสิ่งที่ตนเองได้รับต่อว่า

“เวทีนี้ให้ อะไรกับ ก้อยเยอะเลยค่ะ ก้อยได้เรียนรู้ เรื่องขนบธรรมเนียม ประเพณี สงกรานต์ การเดิน การไหว้ที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังทำให้ก้อยได้เจอพี่ ๆ เพื่อน และน้อง ๆ ผู้เข้าประกวดที่น่ารักค่ะ ได้สร้างความสัมพันธ์ต่างคณะไปในตัวด้วยคะ นอกจากนี้ ยังได้ใช้ไหวพริบในการตอบคำถาม แล้วยังได้ช่วยสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของไทยด้วยคะ”

“สำหรับตัวก้อยนะคะ คิดว่าศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเป็นสิ่งที่ล้ำค่า ถือเป็นมรดกของชาติ และมีเสน่ห์ในด้านของความสวยงาม ช่วยจรรโลงจิตใจของมนุษย์และยังสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ใครหลาย ๆ คนได้อีกด้วยคะ ถ้าเกิดประเทศใดก็ตามที่ขาดสิ่งเหล่านี้ ก้อยคิดว่าประเทศนั้นคงไร้ซึ่งสีสันและความสวยงามไปเลยคะ” น้องก้อยพูดถึงศิลปวัฒนธรรมของไทยที่ล้ำค่า ควรค่าแก่การรักษาและทำนุบำรุง และทิ้งท้ายถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้วยว่า

“การอนุรักษ์ประเพณีสงกรานต์ ทุกคนสามารถทำได้โดยรวมกิจกรรมที่มีอยู่ใกล้ตัวนี้แหละคะ เช่นการรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ การทำบุญตักบาตร และเราสามารถใช้อีเมลออนไลน์เผยแพร่ให้กับผู้อื่นได้เห็นได้รับรู้ โดยการลงรูปผ่าน facebook หรือ instagram ก็ได้คะ”

มาต่อกันที่เทพีสงกรานต์ ประเภทบุคลากร “มุก” นางสาวปราณี จิตรเย็น นักวิชาการคอมพิวเตอร์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เล่าถึงการประกวดในครั้งนี้ว่า “รู้สึกตื่นเต้นและดีใจมาก ๆ ค่ะ ตอนแรกที่ประกาศผลก็ยังรู้สึกงง ๆ ไม่คิดว่าจะได้รับรางวัลชนะเลิศเทพีสงกรานต์ เพราะผู้เข้าประกวดที่เข้ารอบตอบคำถามดีทุกคนเลยคะ

การได้ร่วมทำกิจกรรมในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการร่วมสืบสานประเพณีไทยเนื่องในวันสงกรานต์ที่ดีมาก ๆ ที่ไม่เหมือนกับในทุกปีที่ผ่านมาคะ เนื่องจากในครั้งนี้ดิฉันได้

ดิฉันอยากให้ทุกคน ร่วมสืบสานประเพณีไทยไปด้วยกัน ในวันที่ ๑๓ เมษายน ที่ถือว่าเป็น “วันมหาสงกรานต์” หรือ “วันผู้สูงอายุแห่งชาติ” ทำกิจกรรมดี ๆ ร่วมกัน เดินทางกลับภูมิลำเนาไปทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระพุทธรูป สรงน้ำพระภิกษุสามเณร เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตนเองและครอบครัวคะ

เป็นตัวแทนประกวดเทพีสงกรานต์ของหน่วยงานสำนักวิทยบริการฯ ในการทำกิจกรรมร่วมกับทางมหาวิทยาลัย และได้สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้เข้าร่วมประกวดหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย ซึ่งดิฉันจะนำประสบการณ์ที่ได้ในครั้งนี้ไปเป็นแบบอย่างที่ดีในการร่วมสืบสานประเพณีไทยในวันสำคัญต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องคะ”

“ดิฉันอยากให้ทุกคน ร่วมสืบสานประเพณีไทยไปด้วยกัน ในวันที่ ๑๓ เมษายน ที่ถือว่าเป็น “วันมหาสงกรานต์” และวันที่ ๑๔ เมษายนเป็น “วันผู้สูงอายุแห่งชาติ” ทำกิจกรรมดี ๆ ร่วมกัน เดินทางกลับภูมิลำเนาไปทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระพุทธรูป สรงน้ำพระภิกษุสามเณร เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตนเองและครอบครัว หลังจากนั้นก็จรดน้ำดำหัวขอพร พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ และผู้มีพระคุณ แล้วก็เล่นสาดน้ำกันตามประเพณีอย่างปลอดภัยคะ” พี่มุก กล่าวทิ้งท้ายถึงการร่วมสืบสานประเพณีไทย

๕ จุดเล่นน้ำสงกรานต์ที่...

ห้ามพลาด ปี ๖๒

อากาศที่ร้อนอบอ้าวในช่วงนี้หลายคน คงตั้งตารอเทศกาลสงกรานต์ที่เราจะได้ออกไปเล่นน้ำคลายร้อนกัน วันนี้ เรามี ๕ สถานที่จัดงานสงกรานต์มาอัปเดตให้ทุกคนได้ไปร่วมสนุกกันค่ะ

๑. Bangkok Songkran Festival @Silom

หากพูดถึงการเล่นน้ำสงกรานต์ในเมืองกรุงกันล่ะก็... ต้องเทศกาลสงกรานต์ถนนสีลม แหล่งเล่นน้ำจุดใหญ่ของกรุงเทพฯ ที่ต้องบอกเลยว่าจัดหนักจัดเต็มทุกปี ความสนุกสนานของคลื่นมหาชนที่หลังไหลกันเข้ามาเล่นน้ำทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่นี้จะทำให้ทั่วท้องถนนเต็มไปด้วยความคึกคักตลอดทั้งวันอย่างแน่นอน

พิกัด : ถนนสีลม กรุงเทพมหานคร
เวลาจัดงาน : ๑๓ - ๑๕ เมษายน ๖๒

๒. บัรริรัมย์สงกรานต์เพื่อน GU

เป็นประจำในทุกปี สำหรับงานเทศกาลสงกรานต์ที่บุรีรัมย์ที่จะจัดใหญ่จัดเต็มตลอด ในปีนี้ก็เช่นกัน ยกขบวนศิลปินนักร้องมามอบความสนุกให้แก่นักท่องเที่ยวตลอด ๓ วันเต็ม ๆ ท่ามกลางบรรยากาศแห่งความสนุกสนาน ที่จะทำให้คุณเล่นน้ำกันอย่างมีความสุขจนลืมอากาศที่ร้อนไปเลยทีเดียว

พิกัด : เมืองบุรีรัมย์
เวลาจัดงาน : ๑๓ - ๑๕ เมษายน ๖๒

๓. ประเพณีป่าเวณิปีใหม่เมือง

ไฮไลต์ประจำเทศกาลสงกรานต์ในทุก ๆ ปี สำหรับงานสงกรานต์ที่เชียงใหม่ เมืองท่องเที่ยวที่หลาย ๆ คนชื่นชอบ โดยในปีนีทางเมืองเชียงใหม่ก็ยังคงมีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์เช่นเคย ให้นักท่องเที่ยวได้มาร่วมสนุกและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ล้านนาของเมืองเชียงใหม่

พิกัด : บริเวณเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่

เวลาจัดงาน : ๑๒ - ๑๕ เมษายน ๖๒

๔. เทศกาลดอกคูณเสียงแคน @ ถนนข้าวเหนียว

กรุงเทพฯ มีถนนข้าวสาร ขอนแก่นก็มีถนนข้าวเหนียวเป็นสถานที่เล่นน้ำและจัดงานมหาสงกรานต์ประจำปี ๒๕๖๒ ซึ่งที่นี้ก็ขึ้นชื่อในเรื่องของความสนุกสนานกับการเล่นน้ำสงกรานต์ในทุก ๆ ปี ใครเบื่อ ๆ ที่จะเล่นสงกรานต์ในกรุงเทพฯ ลองเดินทางไปเล่นน้ำที่ขอนแก่นกันดูนะค่ะ รับรองสนุกสนานแน่นอน มีบรรยากาศของความเป็นกันเองของคนชาวจังหวัดขอนแก่นให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างอบอุ่น

พิกัด : ถนนศรีจันทร์ (ถนนข้าวเหนียว) จังหวัดขอนแก่น

เวลาจัดงาน : ๑๒ - ๑๕ เมษายน ๖๒

๕. งานประเพณีสงกรานต์ พระประแดง ๒๕๖๒

หากใครที่ยังอารมณ์ค้าง ยังอยากสนุกกับการเล่นน้ำสงกรานต์หลังวันที่ ๑๕ ละก็... ต้องมาที่งานสงกรานต์พระประแดงเลยละ ที่นี้ได้ชื่อว่ายิ่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยกันเลยทีเดียว บอกได้เลยว่าให้ความสนุกสนานไปกับการเล่นน้ำตามแบบวัฒนธรรมไทยมอญ อีกทั้งยังได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมการเล่นสะบ้า และแต่งกายแบบชาวมอญภายในงานนี้

พิกัด : เทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

เวลาจัดงาน : ๑๙ - ๒๑ เมษายน ๖๒

งานสงกรานต์ สืบสานประเพณีไทย ประจำปี ๒๕๖๒

ณ สนามกีฬาในร่ม เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ที่ฟานมา

กิจกรรมสืบสานประเพณีไทย สงกรานต์ ๒๕๖๒

ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์

จันทร์กระจ่างฟ้า

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๒๑ ประจำวันที่ ๘ - ๒๐ เมษายน ๒๕๖๒

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ ๑/๒๕๓๕
ปทฝ.จันทรเกษม